

PROZA

Andrej Morovič

Nalašč dementi pro forma

V leteči hrenovki sem na majhnem plamenu kuhal jezo, na Silvano seveda. Prepričan sem bil, da me je s prepozno brzojavko hotela kaznovati za neuslišano ljubezen. Povsem prepričan sem bil in sem si mislil, kar pridi, bomo videli, kdo bo koga uničil. Prebliski so mi kapljali skozi maščevanje, se počasi, raztreseno spuščali na planjavo Nularbor, Timorsko morje in indonezijske otoke. Še vedno sem se postil. Stevardesa me je začela čudno gledati, ker sem neprestano odklanjal ponujeno hrano in pijačo. Brezdelno sem sedel, se mučil s prebiranjem Burroughsove Nove express. Na majhnem platnu so se zrcalile obarvane sence kaj vem katerega ameriškega filma. Leteli smo na zahod, v temo, hitreje drveli skozi čas. Nad Indijo se je linearna žica trajanja spremenila v prostorno jaso: vsepovsod sem, vedno ne vem. Dan in noč sta si pospešeno cufala pristojnosti izpod riti. Če moram izbirati med zahodom in vzhodom, je prvi nepremagljivi favorit, nekako mi ne gre okrutna ostrina vzhajajočega sonca.

V Rimu se je medcelinski polet končal. Neovirano sem se prebil mimo pozornega carinika in se vkrčal v letalo za Benetke. Laguna se je bleščala kot naluknjano ogledalo. Bila je jesen. Antonello je šel v vojsko. Domenjeno je bilo, da bom dobil njegovo sobo. Poklical sem Silvano. Linija je bila stalno zasedena. Dobil sem vtis, da je telefon odklopljen. Zarota, svetovna zarota! Potem sem pogruntal, da se je telefoniranje podražilo za sto procentov, še en kovanec sem moral spustiti v režo. Kot zakleto ni bilo nikjer nikogar doma. Potem se je nekdo le oglasil, Rino. Bil sem prepojen z občutkom vsesplošne ogroženosti, on pa mi je prijazno, skoraj ljubeče rekel, zdaj boš pa le ostal pri nas, za daljši čas, upam. Živo sem začutil stopnjo iztirjenosti lastnega dožemanja sveta. Odpeljal sem se v mesto. Izguljene fasade starih hiš so bile še vedno na svojih mestih, ljudje so kot običajno klepetali v melanholično soparo poznega popoldneva. Grgranje vijakov in nihajoče drsanje vaporetta. Oči so iz gneče vrtale sramežljive predore svobode. Nič se ni spremenilo, edino jaz. Kontrast me je pekoče zbadal, vase zagledanega vohuna. Silvane ni bilo doma, odprl mi je Romeo — ime vara, suhljati očalar. Obupno je vonjal po cerkvi, po

perverzno kičastih obrednih ritualih južne Italije, ki imajo z malikovanjem toliko skupnega, kot tole branje z menoj. Odkazal mi je največjo sobo, v njej je bivala Silvana, dokler se Antonello ni odselil. Zelo sem se razveselil obsežnega, snažnega prostora, s cenenim marmorjem na tleh in z izhodom na teraso. Takoj sem se vrgel na delo, začel čistiti, čeprav bi moral biti zelo utrujen. Nekje med potjo v Evropo je iz mojega nahrbtnika izginila čudovita zapestna ura. Ko sem zapuščal zapor, mi jo je v slovo podaril lopov Zlatko, ki je rad odpiral ženevske vile. Kako predmeti cirkulirajo, pa saj to je neverjetno! Sumil sem Italijančke, še danes jih, a ne smem biti pristranski. Razpostavil sem skromno imetje. Porazgubilo se je v praznini sobane, kar mi je bilo zelo všeč. Silvana mi je pustila sporočilce. Še vedno je počitnikovala, spala v hotelu, katerega goste je imela na grbi. Sedel sem v avtobus in se skozi neskončno dolgi drevored platan odpeljal na konec otoka. Tam je bus zapeljal na trajekt, ki nas je potegnil čez preliv, mimo Rinove kolibe. Tankerja sta stoično rjavela. Pellestrina je nezanimiv in zato osamljen otok. Grdi raček. Rino nama je enkrat predlagal, da bi se lahko zastonj naselila pri njem, a sva odklonila. Bolnica, vrtnički, niz brodaric in izumirajoči ribiči, to se nama je zdelo premalo. Nizkost in ozkost dolgega traku zemlje, vseprisotnost vode in zimske megle so prebivalce gotovo navdajale s pobožnostjo. Mene z žalostjo. Na zadnji postaji sem izstopil, s konicami čevljev drsal po gramozu in čakal barko za Chioggio. Srečanje je bilo izbruh navdušenja in tople bližine. Bil sem vsepovsod, z glavo in srcem razsejan po celem svetu. Iskreno sva drug drugemu poročala in se reševala balasta. Do trenutka, ko je bilo treba v posteljo in spet nisem mogel spati z njo. Niti opazil nisem, kdaj je zjutraj odšla. Počasi sem se zbistril in stopil do kanalov, kjer je že kipelo prekupčevanje. Dolgo sem opazoval trupla različnih vrst rakov in rib, si potem kupil paradiznik, kruh, olive in sir ter s stopali pedenj nad visoko vodo pozajtrkoval. Nato sem se ob robu celine odpeljal v Benetke. Na faksu sem odkril, da me nekaj varuje pred strahotami študentskega dolgčasa. Že spet sem imel neverjetno srečo. Vsaka študijska smer je imela lasten izpitni termin in ravno za smer, ki sem si jo izbral jaz, je izpit že bil. Pogovor z referentom je bil kot prepisan iz Kafke. Na noben način se ni dal odtegniti sankanju po rezilu britvice. Bombardiral sem ga z argumenti in s predlogi v italijanščini z gosposkim akcentom, a je junaško vztrajal, da se brez dokazila o obvladovanju italijanskega jezika ne morem vpisati. Naslednje leto da lahko zopet poskusim. Študirati sem hotel malo zares, bolj pa zaradi dovoljenja za bivanje. Dovolj mi je bilo ilegale. Še sem imel možnosti. Sel sem na privatno šolo za jezike, kjer mi je bilo nemudoma ponujeno mesto učitelja srbohrvaščine. Z veseljem sem sprejel in v povračilo zaprosil za potrdilo o šolanju. Lepo smo se sporazumeli. Tako sem imel vse potrebne

papirje. Nesel sem jih na questuro in vložil prošnjo za izdajo dovoljenja za bivanje.

Cepetnil sem v tretji teden stradanja. Strupena mamila, ta madež na prečisti pionirski duši, ta eksterminator oslovskih plašnic sem pustil daleč za seboj. Pošteno sem korakal, državljan od fare, in sem pričakoval, da bom od okolja kot tak tudi zaznan. To z domovino in s trhlo giljotino preiskovalnega zapora me je peklo kot karbid v tazadnji. Sedel sem za mizico, strmel v prazno steno in se heroiziral (nikakor heroiniziral!). Odpeljal sem se v Trst, tam nekaj manipuliral z dokumenti, tu se še moja odkritosrčnost neha, in se strahopetno začel bližati demarkacijski liniji. Že sem videl eksekucijski odred, kako žalostno ali poslušno začenja izvajati svoj obred. V jeklenih šapah komandirjev šmajser. Zaril mi je muho v usta, trdo v mehko nebo, v jeziček in glasilke. Bruhnil sem mu v cev. Votla pena se je scedila po naoljenem predoru in se dotaknila glavice žarečega svinca z bakrenim kondomom. Tudi hlače sem mu onečedel. Po acetonu smrdeča vodica se je prebila skozi zadrgo. Spodnjice iz debelega bombaža so jo strastno vsrkale. Komandirja je zvilo, vsak ima svoj prag prenašanja strahot, ne ne, je javkal, samo tega nikar, in se zvijal po tleh. Zakaj si ni pognal saržerja v betico. Lepotec v civilu, z vodenimi očmi in ostrimi potezami, mi je z zaletom pognal konico špičaka v genitalni park. Jebenti Morovič, kje si se skrival? Puhasti kadet je iz gole zmede dodal svoj kopitljavi prispevek. Nasploh je nekaj časa hudo padalo in začuda, bolj ko sem jih dobival, manj je bolelo. Strastno sem lizal mezgaste škrbine in pil sladko kri. Pridi šolenček zlati, sem čutil podkovane petke na gluhem linoleju.

Stal sem pred Kompasom in fiksiral pročelje prve stavbe za železno kuliso. Nekaj se je spremenilo, na komunističnem odlitku obraza večnosti, ampak kaj. Morda so zamenjali pregorelo žarnico, zavese, prebarvali celó ograjo? Sem stal prezrt, majhen, vsi strahovi so izostali, nihče me še pogledal ni. Ampak to je bila samo kaplja v morje paranoje. Potiho sem obvestil Borisa, da sem doma. Bil je brez potnega lista. Miličniki so mu ga že zdavnaj zaplenili, za nedoločen čas, kar pomeni za vedno, in ga tako izenačili z ostalimi negibnimi spominki mlade ali zatrte zgodovine. Bil je sestavni del Kopra, kot loggia, cerkev in Bosanci. Nekaj je prinesel. Tisto sva potegnila v tulca iz mastnega vinila z jeklenim laskom na začetku. Sedela sva na stranišču vlaka za Ljubljano in napeto ciljala, medtem ko naju je premetavalo z ene strani na drugo. Strašno slabo mi je postalo, Borisu ne. Kot smreka iz kart sem ležal na raztegnjenem sedežu. Do vratu sem bil zakopan v šibkost, ki se je sprevrgla v ljubezen do prijatelja oziroma bolj do dogodivščin, ki sva jih skupaj preživela. Potem je slabost popustila in sem ga zagledal na drugem koncu velikega stadiona in med nama nič. Pred leti, ko sem čutil, da odhajam, sem ga zaprosil, naj si me zapomni, da bo lahko ob ponovnem snidenju povedal, če sem se kaj

spremenil in kako. Pozabil je, ja kaj sem si le mislil, vse je pozabil. Čvekala sva o stvareh, ki se ne prebijejo v spomin, ker so tako vsakdanje. O snoveh, ki so naju nekoč vezale in zdaj nepremostljivo razdvajale. Nič brez maliva. Če je to heroin, šank, partija, noč ob tabornem ognju ali lizanje bajoneta, je čisto vseeno. Brez veziva, skupnega imenovalca, lične kletkice, se ne zgodi popolnoma nič v tem svetu natančno predpisanih naključij. Če sem v Ljubljani na ulici srečal znanca, se mi je približal z navdušenjem ali spoštovanjem, da sem ohranil mladostno gladek fris, viharnim peripetijam navkljub. Pomembna je bila predstava v njihovih glavah, jaz ne. Tako se kleše torzo junaka brez oči, obraza, rumenjaka, ena sama biodegradabile jajčna lupina te je.

Dobil sem svoje, potrdilo, da me južni bok slovanstva ne hajka, in se vrnil v laguno. Strmoglavil sem se v delo, kompenziral plesen z aktivnostjo. Razvijal sem filme, ki sem jih poslikal v Avstraliji. Zelo veliko jih je bilo. Cele noči sem prečepel v kopalnici in vdihaval kemikalije. Tovarniških napotkov sem se držal z dogmatično preciznostjo. Kupil sem napravico in z njo kopiral črno-bele negative. Nastalo je na stotine diapozitivov. S Fabiom sem nameraval posneti glasbo, dodati tekst, filme, malo dima in že bi stal one man multi-media show. Za roko bi me prijel in odpeljal v svet. Živel sem ponoči, dremal čez dan in se odtujil sostanovalcema. Postalo jima je jasno, da me zanima le lastna rit. To je sprožilo določene asimetrije. Kužno raztresen od fotografskega pretiravanja, sem se nemalokrat skotalil na oktobrsko mokri viale. Nikjer ni bilo nikogar, minutka smrti. Lubje platan se je zamolklo lesketalo v rumeni difuzi poulične razsvetljave. Liniji zajetnih debel sta drveli v meglo, trčenju nasproti. Listi so kljub vsemu hrustljali pod stopali. To sem imel rad. Velikokrat sem postal le decimeter od črnzelenega madeža na drevesni koži in zasledoval premike kakšne živalce. Včasih me je prijelo in sem kar hodil in hodil, pet dni in noči seveda ne, dokler me ni zadavil nemogoče mamljivi vonj sveže pečene kruha, prvi znak življenja. Kot bi imel povodec v nosu, me je neustavljivo zvlekel v notranjost. Pekar me je sicer škilavo pogledal, da kaj ga motim, a mi je rade volje odrinil nekaj žemljic in frknil kovance v žep.

Kot vedno je s koncem stradanja prišla akcija žretja, pohlepnega, neusmiljenega basanja. Goltal sem beneške slaščice z jajčno kremo, skoraj izključno. Na srečo so bile v okolici naše hiše štiri slaščičarne. Prebrisan sem rotiral med njimi in naročeval velike zavojčke, kot da pridejo gostje na kavo. Ni izključeno, da sem bil v vseh štirih najzvestejši odjemalec. Velikokrat mi je od poplave sladkarij postalo slabo. Avtoportreti golega skeleta, ki sem jih naredil teden nazaj, so bili že pradavnina. Toliko sem jedel, da je prebavni trakt večino kalorij porabil za komunalne usluge. Redil sem se kot nosečnica, počasi, a zanesljivo. Če me kaj spravi na kolena, potem to. Moji diapozitivi

so bili sumljivo megleni in brez kontrasta, čeprav sem kot pes sledil navodilom.

Se vedno sem bil zafiksiran z Raffaello. Nekateri se dosmrtno zaljubijo v sliko gospe, ki je krepnila dve stoletji nazaj ali kaj podobnega. Težko bi presodil, kdo je večji idiot. Nekajkrat sem jo ujel s telefonsko žico in ji pomembno razlagal smisle dogodivščin, še to ne. Gotovo me je dojemala kot vremensko poročilo, danes dež, jutri dež. Celo obiskal sem jo, bolj diverzantsko, in omagal tik pred njeno graščino, ampak to je že smešno. Moro Moro. Če bi ta stavek ne štel kot vsi ostali, bi ga gladko zamolčal. Sem pa srečal Cosimo, istočasno sva zavirala okoli istega vogala. Povedal sem ji, da sem bil v Avstraliji, ne brez ponosa. Vedel sem, da detektorja za daljave nikoli ne izključijo. Pa kaj. Sedela sva pred barom Paradiso perduto, nekoč Meko lokalnih ekscentrikov, takrat pa že pokopališčem taistih. Bilo je morda zadnje toplo popoldne pred navalom ledene mokrote, katere se še suha zgaga ne obrani. Tiho sva praznila vitke kozarce. Onegavljenje v ozki uličici ji še na misel ni prišlo, nikoli več. Poslovila sva se dostojanstveno, najina porcelanasta obraza sta ostala nedotaknjena. Moj je bil tako že devetkrat razbit in desetkrat zalepljen.

Benetke sem imel rad. S propadajočimi, točneje z manjšinami, skoraj vedno sočustvujem. Korak mi je permanentno zastajal. Ustavljaval sem se in opazoval pentlje, ki so jih začrtovali hitri, elana polni koraki navitih lutkic. Zjutraj pohitiš do malice, potem do kosila, nakar je konec službe in pohitiš domov, pašta bo tudi danes dobra, hitro v posteljo, en dumba dumba in sanje z metlo in smetišnico. Tako preprosto ni, Italijani znajo tudi uživati, ni kurca. Rad jih imam, te zajce strahopetne. Stal sem in jih občudoval, dokler me kateri od mimoidočih ni splasil nazaj med akterje. Včasih mi je celo narava priskočila na pomoč, mislim na polno luno, veter, nizek pritisk in kar je še teh elementarnih fint, ki prožijo *acqua alto*, notorične beneške poplave. Takrat sem lahko mirne duše čakal pod kakšnim obokom, se v sebi rahlo tresel od mraza in s toploto v duplini, kjer se je nekoč košatil TBC, opazoval bitja moje pasme, kako brodijo skozi leno vodo. Če bi se hotel označiti z eno samo besedo, nič lažjega — zavora.

Silvana, izrinjena v rezervat našega domovanja, je prešla v protinapad, tam ni bilo več šale. Če se ne motim, je nekaj zahtevala od mene. Zavijal sem z očmi in kot umirajoča riba pumpal s škrkami. Najhuje je, če te partner ignorira, potem mu pač narediš polivinil dramo. Začel se je grozen spopad, le megleno se ga spominjam. Ko je za konec tedna šla v Trst in je bil Romeo tudi via, je vzela telefon in ga zaklenila v svojo sobo. Sploh ga nisem pogrešal, dokler me ni poklical najboljši prijatelj, kaj vem, morda je bil v smrtni stiski, jaz pa sem lahko le nemočno poslušal, kako zvonjenje odmeva izza hras-tovih vrat. Popenil sem in z balkona vdrl v sovražno gnezdo. Potem sem dolgo vrtel številčnico in se izčrpno pogovoril s prijatelji po

celem svetu. Samoumevno, da računa nisem plačal. Šlo je strmo navzdol, po hribu v dolino, kjer so me čakali ošiljeni koli ljudskega prava ali kaj. Šel sem po dovoljenje za bivanje, bil je čas, in se soočil s cinično policijsko gofljo. Na mizi je ležal telegram z ministrstva za notranje afere, da kot študent nisem zaželen. Capo je rekel, ma che cosa si delal tam v Franciji. Dal mi je dva tedna časa, da se pobere domov, in papir, ki naj bi ga ob izhodu iz države oddal kot dokaz, da sem zares šel. Za slovo mi je zatrdil, da se kot turist lahko vedno vrnem. Bil sem grenko razočaran. Kolišče mi ni bilo več všeč. V njem sem preživel dolga leta na črno, neovirano, potem sem se hotel poboljšati, stopiti med ovce, a sem nemudoma dobil brco. Hrepenel sem po domovini kot naš admiral po požirku ciankalija. Kaj naj tam, kje, kako, nič ni bilo jasno. Zavora je blokirala. Brskal sem med lastnimi odpadki, našel zapiske iz zapora, aha, sedel za mizo in mukoma izčečkal krajšo heroinsko melodramo, vstopnico za vrnitev domov. Tako sem postal pisatelj, allegro non troppo. Opevam tegobe mojega naroda, ga tako ali drugače spremljam skozi ogenj in žveplano mineralno vodo.

Grave, poco cantabile.

Na meji sem poklapano oddal papir in se naslednjega dne vrnil v Benetke, imamo mi metode. Najemnino sem namreč plačal do zadnjega v mesecu. Razkošje lastne sobe sem hotel uživati do konca, še malo ponagajati sostanovalcema. Obiskal sem Patty. Nabavila si je ljubimca ali kaj. Adriana je še vedno stanovala pri njej, Luca se je iz Kalifornije le redko oglasil. Sedela sva v kuhinji in obujala spomine, breze jeze. Trajanje se ji je ostro izrisavalo na licu. Težke veke in počasni gibli. Hudo se je zadolžila, nevarno, pri tipih, ki so imeli čez kurbarijo, taxi čolne, nečitljive manevre okoli casina in seveda dope commerce. Vsak dan so zvonili, razbijali po vratih, ji pustili nož v poštnem nabiralniku. Spomnil sem se Ivana, najbolj poštenega dealerja v Venetu. Preden sem šel v Avstrijo, mi je ponudil črtico odličnega kitajskega heroina, menda prvič. Ostal mi je dolžan kupček denarja, zaupal sem mu. V mesecu dni moje odsotnosti se mu je moralo zgoditi vse mogoče. Ko sem se vrnil, ga ni bilo več. Odšel je v Indijo, kjer bo v Goi počasi krepnil, morebiti pa ne. Patty se je vsekakor bližala zadnji stopnički pred smrtjo, to je bilo kristalno jasno. Stal sem in jo gledal, kako se giblje proti obzorju.

V Kopru sem se zopet naselil pri starših, kje pa. Moro se je iz tujine vrnil brez mercedesa. Delnice so mi močno padle. Premikal sem se po stranskih stezicah, se izogibal vsem. Vseeno nisem ostal sam. Monsieur Pajek, doktor policijskih umetelnosti, me je povabil na kramljanje o tem in onem. Zanimala ga je moja življenjska zgodba, predvsem določeni fragmenti. Moram priznati, da se je korektno obnašal. Najprej mi je obljubil eno na gobec, če ne bom vse po pravici povedal, kar sem uspešno blokiral z vljudnim ne mi groziti. Zanimali so

ga konjički nekaterih mojih prijateljev, če poznam tega, če poznam onega. Iskreno sem se mu smehljajal, obžalovanja polno skomigoval z rameni, da jih poznam le navidez, tako od daleč. Afere z elesdejem, v kateri naj bi bil the missing link, import-export podjetje, ni niti omenil. To me je čudilo. Da je hranil asa za kdaj drugič, ni bilo verjetno, bolj je vonjalo na brezglavo razmetavanje argumentov, katično neurejenost, ajaj, tale ne bo v visoko zlezel. Bil je simpatičen, po svojih zmožnostih. Za konec me je vprašal, če sem prinesel potni list. Joj, pozabil. Obljubil mi je, da mi ga bodo v roku desetih dni vzeli. Pogoltnil sem debelo češpljo, ostal tiho in si mislil, najdi Đoko. Doma sem ga skupaj z maloobmejno prepustnico strokovno skril in se mentalno pripravil na beg v tujino. Pa ni bilo potrebno, dušebrižnika so okupirale pomembnejše zadeve. Mene tudi.

Moj literarni splav je naletel na odmev, presenetljivo hiter. V državne pore infiltriran zakonski par se je potegnil zame. Nanju so me že od mladih nog vezali parcialni prijateljski stiki. Imen ne morem izdati, mi je prav žal, za poštenega državljana mi je sicer vseeno, ampak informant in špec kahla pa res ne bi bil rad. Tudi ščepec skrivnosti ne škodi, altruistično ugotavljam. Podeželska izpostava državne hunte mi je šenkala petnajst milijonov za tisk drobne knjižice. Vzel sem jih, drugače bi jih vzela teritorialna obramba ali pa balinarsko društvo. Tako se začne pridobitniška dvoličnost, slovo doslednosti. Za izdelavo sem moral poskrbeti sam. Zelen pod nosom sem si nakopal nekaj sivih las. Na koncu se je vendarle vse lepo izteklo. Stroj je pokakal nekaj sto črnih ploščic, ki sem jih lastnoročno prodajal znancem, in se počutil kot berač. Potem so me začeli klicati razni ljudje, če imam še kaj za objaviti, seveda imam, sem se jim lagal in na hitroco čečkal. In tako je teklo na vekov veke do današnjih dni, prav do tegale trenutka in naprej v svetlečo futuro. A la carte.

Čakal sem na ponovni vpoklic v vojsko. Štiriletni rok začasne nesposobnosti se je bližal koncu in bil sem prepričan, da mi vojaška avtoriteta niti enega dne preveč ne bo dovolila packati zalega lica vsakdanjosti. Počakati sem hotel, se izmuzniti plačilu zadnjega domobranskega davka in se potem kot uradno nič, izgubljena duša predati svobodi dvomljivega slovesa. Tačas sem vadil bobne. Nekdo mi je podaril staro kišto na trinožniku. Čezno sem napel debelo kravje usnje, da je bolj zamolklo donelo. Tolkel sem staro finto iz San Giuliana, dva-dva, enakomerno, vedno hitreje v šumečo usodo. Obiskal sem pisarno, kjer je vladal dvoglavi organizem izolske socialistične mladine. Nadebudna fevdalca sta bila še prijazna, v fazi učenja, interesov delavskega in kmečkega podrazreda še nista ponotranjila v pravi meri. Človekoljubno sta mi dovolila uporabljati klet v stavbi poleg parka Arigoni — razpadajočega mladinskega centra. Dala sta mi ključ, ampak pazi, kot da odpira vrata sedmih gradov. Očetu sem sunil avto, kot vedno ob nujnih opravkih, in prepeljal boben. Potem sem

vsak dan kolesaril ob morju, globoko vdihoval parfume črevesja na notranje izgorevanje in se proti večeru vračal z milijoni absolviranih udarcev.

Prijatelj mi je posodil majhno kamrico, da sem lahko pisal. Finančna lužica je vidno usihala, že dolgo ni nič pricurljalo. Zbral sem ves denar in si kupil zelo fin fotoaparatus, profesionalen. Kako mogočno zveni ta plehka beseda. Potem je bilo konec, jedel sem pri starših, pil brez krčmarja.

Garaža je bila temna in vlažna, poleg morja. Naredil sem si posebne, nenavadno dolge palčke iz prožne smrekovine. Rad sem tolkel po kosmati opni, brez naprezanja, se predajal tiktakanju hipnotične enakomernosti.

Skotil sem idejo za kratek film in se povezal z Marcom Davori-
nom, ki si ga je zdrkal v hladno zrklo kamere in za to dobil v Puli nagrado. Hotel sem animirati, in sicer samega sebe. Damjan mi je naredil timer, s katerim sem lahko natančno določil intervale med osvetlitvami posameznih fotogramov. Šlo je za to, da si puščam kri, dokler ne padem v nezavest, moj prispevek k procesu demokratizacije. Oblika pa onegavljenje nagca pred kamero. Bil sem v rahlo mazohističnem obdobju, priznam. Za podvig sem potreboval najdebelejše možne igle. Gospa v lekarni me je živo marogasto pogledala, da mi je skoraj ušlo, a mislite, da se bom s temi koli šel fiksati? Marc je stal za kamero, ciljati luči in pritiskal na gumb. V bistvu ni imel drugega dela kot paziti name, ustaviti krvavitev, ko omahnem na surovi beton, in me obuditi nazaj k življenju. Premikal in snemal sem se počasi, kar naj bi dalo zopet približno normalno hitrost. Kot igralec, ki je vse delal vzvratno, se dal posneti nazaj, tako da se je na filmu spet premikal naprej, za razliko od ostalega sveta. Malce sem potelovadil, si zategnil pas, zatrepetal in zarinil kromirano cevko v bunkasto žilo. Ven je švignil vroč curek in se med prsti pocedil na koleno. Proti pričakovanju se je kri zgostila in zamašila iglo. Ljubosumen sem bil na medicinske sestre, njim se kaj takega ne zgodi, točno vem. Užaljeno sem izdril kopje, vzela novo in še enkrat poskusil, a ni bilo nič bolje. Poskud lažnega samomora se je neslavno končal. Na srečo je bil filmček dovolj dekorativno nenavaden, da se ga je s pomočjo črnih naočnikov še dalo stisniti v kategorijo nove senzualnosti ali kaj vem. Z Marcom sva trdo prijela Bembiča, adjutanta sekretarja za kulturo, filmska frakcija, in mu zaplenila celotna finančna sredstva, na razpolago za tekoče leto. Potem naju je obupano lovil, potreboval je dokaz o obstajanju sadov svoje umetniške politike, ali zaman.

Garaže nisem imel dolgo. Veter je drugače zapihal v krpe mladinske kulture, kaj pa vem, in sta funkcionarčka zahtevala ključ nazaj. Da zakaj si v Kopru ne poiščem prostora. Tako zlepa se nisem dal. Zaustavila me je nova ključavnica na vratih. Z vreščavimi gibi in boksarskim izrazoslovjem sem za dlako uspel rešiti boben pred za-

plembo. Pisal sem upravi osnovne šole pod našo hišo in zaprosil, če bi lahko ponoči uporabljal njihovo temnico za vaje. Začuda je bil odgovor pozitiven, čeprav moja mama, ki je bila tam zaposlena, o tem ni hotela slišati ničesar in kljub utemeljenim protestom prečistih tovarišic, ki jim je bila moja preteklost do potankosti znana. Zapiral sem se v tesnobno, zatohlo luknjo in mehanično tolkel, oblit z rdečim sijem varnostne žarnice. Misli mi je nosilo v temne rogove, včasih se mi je vrtelo v glavi, ni bilo prijetno, ampak primerljivo s kazenskim klečanjem dvignjenih rok, ko sem kot osnovnošolček hodil na počitnice v kolonijo. Že takrat sem vedel, da sem posebno nadarjen. Neprestano sem se silil v ospredje, si nadeval imena kot zlati lev ali diamantni orel, nihče ni našel boljših, in jih redno dobival po nosu. Hitro sem se naučil, da je partizanski, zahrbtni način bojevanja veliko ugodnejši. Ko smo se šli bitko na Soči, sem vrgel kamen in razbil črepinjo enemu od nasprotnikov. Kaznovan je bil nekdo drug. Kdo bi posumil name, najmanjšega med majhnimi.

Na gimnaziji je bil teden računalništva, ah ne, pripravljali so se na olimpiado mladih fizikov, za katero je imel Cale, profesor fizike, nemajhne zasluge. V ta namen je iz uvoza prišel cel kup računalnikov. Med vrsticami berete, da je IBM delil grobe imperialistične klofute še vedno mladi in šibki revoluciji. Da se je s tem kamena doba abruptno končala, bi težko rekel, konec branja med vrsticami. Stopil sem do Caleta in si izprosil dostop do enega od home computerjev. Imel sem fin načrt. Vse slovenske besede, razčlenjene na zloge, sem hotel stipkati v računalnik in narediti lestvico njihove pogostosti. Realistično sem si izbral žepni slovensko-nemški slovarček, če ne, bi tipkal v neskončnost. Pregovoril sem Suzi, izobraženo tajnico, da mi je pomagala. Program je naredil Duško, moj šolski drug in tudi privatno dolgoletni prijatelj, v zanj značilnem slogu, kar pomeni veliko zmede, nekaj skurjenih disket in uspeh tik pred namišljeno ciljno zajlo. V enem tednu sem imel komplet besednjak v čipkah in bitkah. Kompjuter je izpljunil dva metra in pol dolgo polo papirja. Rezultati, slovenska akademija znanosti in umetnosti, pozor: najpogostejši zlog je TI, bravo, čestitamo, pojavi se natanko tri tisoč petsto dvaïndevetdesetkrat. Je pa to zelo akademski prvak, namreč TI-ji grejo skoraj izključno na račun nedoločnikov, ki jih v govorjenem občeivanju skoraj ni, razen, ko se gremo Indijance, jaz Sokolova žalost te ujeti, zdaj ti pika-poka dobiti, to boleti. Drugo mesto zaseda PO, devetsto osemïndevetdesetkrat, tretji, bronasta kolajna, je NI, osemstvo enaintridesetkrat. Sledijo naozavakanepreeraukoliizvinje. Lepo po vrsti, kot so hiše v Trsti. Papir je bil še najbolj podoben silhueti Aiguille du Midi ali kakšnem podobnem vršaku. Na vrhu so bili osamljeni šampioni, spodaj se je drenjala raja. Zlogov, ki se pojavijo le dvakrat, je približno štiristo triïndevetdeset, teh, ki so zastopani le enkrat, pa naša raziskava ni zajela, kajti bili smo prisiljeni štediti s papir-

jem, pa tudi elektronski hipotalamusi se niso smeli preveč segrevati. Torej sem imel dva in pol metra čudnih znakov. Kot beba sem začel sestavljati pesmice globokega pomena, a po izredno demokratskem načelu. Zloge iz baze sem kurbal z onimi iz vrhunskih kabinetov in ustvarjal prelepe pamže. Morda niso bili naravnost čedni, zanimivi pa vsekakor. No, pogledjmo:

skrivledo žružimzak
 pooti tupec
 kurzšniuz
 kritenik rdeč
 o vinje pritači
 karimca šlagimna agugi gugi

Potem me je začela zanimati skladnja, lepo zveneča, se razume. Hotel sem ustvarjati domačne viže ali malce bolj zahtevne za razumeti. Še vedno šala v primerjavi s politološko babilonščino. Preblásnilo me je, da bi tu in tam lahko vtihotapil kakšno ostro besedo, ki bi kot ost predrla poslušalčevo politično apatičnost, čeprav si še nisem predstavljal, katere naj bi te ključne besede bile. Jaz se najprej udobno naslonim nazaj in odsanjam svoje, nakar potreba po realizaciji odpade. Ne vedno. Zlogi kot gozd lok slon škrat nož blisk smrt graf strok in drat so istočasno tudi ebbesedde. Bil je to zame korak žirafji. Odprlo se mi je polje znanosti, skoraj deviško je ležalo pred mano. Prebrisanost sem si ga prihranil za hude čase.

Čenski ten hoček sem hotel imenovati mojo prvo pravo knjigo, a me je uredniški gremium enoglasno bojkotiral in zahteval naslov, ki bi ljudskim množicam bil bliže.

To s temi zlogi je kot črevesni grom udarilo v slovenski estradni miljé. Osnovali smo Trio moj ti rio. Miss Popovič, slavna violinistka, je igrala olivino, Morena je dramatično recitirala, jaz pa sem pesmi koval in rafaliral po bobnu. V koprskem mladinskem kulturnem centru smo dobili prostor, le začasno seveda. To sem si odlično izmislil, tvoj zaklad je v glavi. Bili smo lahkotni, ojačevalcev nismo potrebovali. Izredno pripravni za nastope v glasbenih šolah, cerkvah in na raznih proslavah in komemoracijah smo bili. Tu sem videl možnost, da se inseriram v to družbo, da vendarle postanem uporaben. Zahteval sem disciplino, najmanj štiri ure vaj dnevno, policistov ne zmanjka. Kopriral sem našega soseda, dirigenta Streich orkestra. Streich se v določeni nemški konstelaciji da razumeti kot državni udar, Strich (štrik po naški) pa pomeni drive-away kurbišče pod milim nebom.

Zakaj to pravim? Ker ni vse tako preprosto.

Benetk nisem opustil, nasprotno, navezal sem nove, plodovite stike. Nekako je nanoslo, da sva s Pierom treščila z glavami. Oba sva bila namreč tiste sorte človeka, ki venomer capljata naokoli s pogle-

dom zanesljivo v konicah čevljev, in ko neizogibno pride do trka, presenečeno dvigneta glavi in rečeta oh, kakšno naključje. Taki ljudje so permanentno navdušeni nad življenjem, ne glede na to, kako svinjsko je v resnici. Piero je bil architetto nekoč in stalni sodelavec pri Vogue Italia. Pa je revež preveč zaslužil in zdrknil v ponor heroína. Zdrava pamet ga je odtegnila obema. Z ženo je šel v Afriko in se tam navzel pravilnega angleškega akcenta in smisla za hitrost. Nato se je vrgel v računalnike, prihodnost je le prihodnost, tega ni podcenjevati. S prijateljem, rahlo neprilagojenim fizikom, je osnoval podjetje TRI (tragedija resničnega individualizma) computers. Imela sta nekaj močno sfriziranih apple računalnikov, bogat pratež sekundarnih naprav in odličen monitor. Prostor, v katerem je vse skupaj stalo, je bil nedaleč od Rialta in ribarnice na prostem. Grozno vlažno je bilo, omet se je luščil v kosmih. Elektronika oddaja neprijetne, nekam preveč agresivne vibracije. Neprestano me je rahlo bolela glava, ampak ko sem stopil ven in je bil deset korakov naprej Canal grande in živzav ploskih barkač, ki so privažale sveže sadje in zelenjavo iz zaledja, kričanje ljudi, živo utripanje, mi je bilo veliko bolje. Vkup sem del filmčke, ki sem jih posnel v zadnjih letih. Kar nekaj se jih je nabralo. Projiciral sem jih na platno in jih zopet snemal s primitivno video kamero, ki je nekoč pod stropom vise oprezala za bančnimi nepridipravi. Signale je pošiljala v računalnik, ki jih je bil sposoben prežvečiti na devet različnih načinov, kar je odgovarjalo devetim tipkam (izredno težko sem si zapomnil, katera je katera), in naprej v video rekorder. To je bil nekakšen slikovni sintetizator, ki pa je deloval le v živo — ustavljanje, montiranje ni bilo možno. Pravzaprav bi se bolje podal izraz slikovni perverzник, kajti iz mojih lepih podob je delal razmazane packe fosforescentnih barv. Kot da bi film prevedel na množico različnih, vendar sorodnih jezikov. Zanesljivo me spreleti srh, ko pomislim, kako bi lahko odsev kolektivnega orgazma ledenih solz za dan mladosti spremenil v migotljanje vijoličastih madežev. Z enim pritiskom na gumb. Eh ta gumbek, na katerem visimo vsi do zadnjega. Pod Fabiovo taktirko sem dodal glasbo in je tekoči trak stekel. Tudi sem se v Benetkah sešel s Helen Gooda, Avstralko, ki sem ji v Hyde parku uspel pritisniti poljub, dan, preden je odletela v Evropo. To je bil moj največji ljubezenski dosežek na oni strani globusa, tako sem ga ocenil. Oba sva točno vedela, da ima slediti še vse kaj drugega. Potem ko je dala skoz Pariz, London, Kioto, pardon, Tokio ne, in se je v Milanu zaposlila kot manekenka, je poslovno obiskala tudi laguno. Stanovala sva lahko pri Igorju. Mestu sestanka sem se bližal z nezanesljivim korakom, tlačilo me je breme preteklosti, pa tudi vsebina njenih pisem. Sebe je primerjala z mostom, mene pa z reko, ki teče pod njim, in podobne finte. Rokoko poetika, drugače se ne morem izraziti. Sedela je vsa v belem, velika, ponosna gospa. Natararji so se razočarano, mogoče ljubosumno spet

posvetili skodelicam kave in ostali krami. Seveda je vzdušje malce zadržano, če se bežna znanca po več kot pol leta zopet srečata. Ampak za to sem imel zdravilo, nekaj steklenic furlanskega pinota. Težava je bila, da je bilo Igorjevo stanovanje nabasano z obiskovalci. Preostala nama je dnevna soba in nekaj majhnih blazin. Počakala sva, da so se vsi pobrali, in se spotoma dobro zapila. Nato sva poravnala blazine v vrsto in ugasnila luč. V prsih je razgrajalo srce. Počutil sem se inferiornega. V takih situacijah se uležem na hrbet in dam vse štiri od sebe. Tako je bilo. Posedla se je name, grulila lačna, lačna in me bombardirala z ritjo, da so blazine na gladko brušenih kamnitih tleh zdrsnile vstran. Hudo me je mrazilo v analno zvezdo. Na ta način sem po neverjetno dolgi abstinenci zopet izgubil nedolžnost. Mislim, da sta minili dve zimi, odkar sem zadnjič človeško fukal, tudi Helen se ni dosti bolje godilo. Zavest o tem in njen hungry, hungry sta bili edini slamici v hudourniku paničnega strahu pred ženskami. Pijano sva se zaletavala in razbijala led. Čutil sem 00, če odmislim mraz. Naslednjega dne so gostje na srečo odšli in sva dobila sobo s pravo zakonsko posteljo. Posvetila sva se genitalnim spekulacijam. Negovala je dvojce zanimivih razvad. Rada me je mazala z oljem, steklenička je bila vedno pri roki, me drgnila in gnetla ali pa zadirala prste oohh, globoko v debelo črevo. Morda še raje pa je goltala mojega uda. Ne vem, kako je to naredila, ampak bilo je, kot bi ne imela zob ne trdega neba v ustih. Bil je vroč, mehek, gladek in moker vakuumski občutek. Edini, daleč v grozljivi svet nebogljeno štrleči organ je bil na varnem. Z glasilkami, ni izključeno, da celo s sapniškimi poklopcom, me je ščegetala po mostičku med kurčjo kožico in luknjo v glavici. Po moškem klitorisu, to mimogrede. Obupno všeč mi je bilo. Ko me je znova poiskala, je bila dovolj že misel, kaj me čaka, in že sem iztislil semenske solze, nerad ali ipak. Nasploh sem prihajal, še preden sem se odpravil. Priznam, prava brzostrelka. To ji je šlo še kar na živce, še bolj pa, da me nikakor ni mogla pripraviti do tega, da bi ji lizal vrtačo. Izjavila je, da od porivanja s kurcem ne doživi vrhunca in moledovala, pa daj, samo malo s konico jezička. Neusmiljeno je pritiskala, mudilo se ji je, jaz pa sem imel časa preveč. Enkrat sem se zalotil, kako jo fukam od zadaj in mi je vse popolnoma vseeno. Zdolgočaseno sem se oziral okoli sebe in se mehansko zaletaval. Potem je iznenada nekaj zastokalo pod mano in mi v angleščini reklo, to je to, orgazem. Aha. Potem sem se goreče trudil, da bi mi bilo tudi druge krati vseeno, a se to ni zgodilo. Občutki krivde, z njimi nisem nikoli znal poračunati. Razkazal sem ji moje priljubljene koticke. Giudecca ji ni bila všeč, bolj tako Campo d'Abbazia. Na trgu svetega Marka, ala napoleonica, v fundaciji Bevilacqua la Masa se je začela razstava mladih upov z naslovom Bronxite — influenze in periferia. V zadnji sobi so bili na ogled moji video artefakti. Bil sem v katalogu, po imenu omenjen in sploh in oh. Nad

otvoritvijo je bila Helen navdušena, to je bil njen svet. Glamour. Nikoli je nisem dobro razumel. Po eni strani je rinila v vsak javni drek, po drugi mi je pa tožila, kako je osamljena, da nima niti ljubimca in kakšne mehke hrenovke da so modni fotografi. Obiskala me je v Kopru. Najprej je opazila deratizirano malomeščanskost moje otroške sobe. Petkrat sem suho pogoltnil. Peljal sem jo en krog po galerijah in diskotekah. Ljudje so imeli razlog za nevoščljivost. Ta Moro, nič ne dela, samo zajebava se in se kar utaplja v dobrih pičkah, to je bila varianta. Fino sem se zapil in ji do rane ure lizal razporek in okoliške goščave. Zjutraj sem jo vprašal, če je bila zadovoljna z mojim podvigom, in je vprašala, s katerim, da ko je vinjena, komajda kaj čuti. Mislim, da so se mi takrat zaredile prve spore sovraštva do nje. Stopnjevala je pritisk, nekaj tednov kasneje se je afera zame tragično končala. Obiskal sem jo v Milanu, nenapovedano, in je menila, aha, si prišel zaradi zastoj postelje. Grenko sem se pogovarjal z njo, bil sem ji prepuščen. Položaj je imenitno in z užitkom izkoriščala. Glasno in jasno mi je povedala, da hoče spati sama, in se umaknila pod odejo. Še nekaj časa sem kadil in razmišljal o niču, potem sem se zavlekel po stopnicah v drugo spalnico, kjer sem se soočil z golo vzmetnico. Bil sem preponosen, da bi jo zaprosil za odeje, in preveč zastrupljen s suženjskim značajem, da bi odšel in si postlal v bližnjem parku, zmrzoval bi ne več ne manj. Zjutraj je rekla oh pa res, oprosti, ušlo mi je iz spomina s tako privoščljivo hinavskim glasom, da si je v trenutku prislužila naslov največje prasice in fašistične pičke. Do danes se ga ni otresla. Vsako pismo, ki ga dobim ali pa ji ga pošljem, jo v tem utrdi. Četrt ure in eno stran nazaj sem z dlanjo na kurcu skušal oživetiti občutja, s katerimi so me napolnila njena usta in sem moral viharno drkati in zategovati jajca, preden sem na A4 list nakapljal tistih nekaj zdrizastih črvičkov, a to prav tako ni prineslo spremembe. Nasploh rad masturbiram, če se le da, če mi recimo uide na papir kakšen poljub ali celo goli gleženj. Takrat hitro vstanem od mize in naredim krajši odmor, tako imenovani time-out. Le paziti moram, da ne špricnem v pralni, pardon, pisalni stroj in ne poškodujem dragocenega, zapletenega mehanizma. Včasih mi še tega ni treba, kar tako me prime, na suho, ampak to je že deviantno obnašanje. Za boj proti njemu imamo sosede, gumijaste palice, elektrode in prisilne jopiče ter seveda pomirjevalne tablete, ah te fine tablete, ki vsakega peklenščka zakopljejo milje globoko.

Helen zdaj najdete v izložbah boljših veleblagovnic, na naslovnici Sterna ali pa v mojem filmu Rail race, mene nikar ne iščite. Snemala sva nad Črnim kalom. Kamero s širokokotnim objektivom sem postavil na tir, animiral, Helen pa se je premikala pred mano, se približevala in oddaljevala. Proga je bila za kaj takega odličen koordinatni sistem. Učinek je bil smešen. Steklo oko je z neznansko hitrostjo drselo tik nad železnim trakom, dekle pred mano pa je mirno

korakala tristo na uro. Potem je pospešila, skoraj ušla iz vidnega polja in se zleknila na prag, z glavo na tračnici. Kamera je prinorela čisto do nje, v makro plan. Preklopil sem na normalno hitrost in posnel njen zapeljivi nasmešek. Piero je bil neznansko navdušen. Menda prvič je doživel, da se je neka močnato opisana ideja materializirala. Veselo sva se vrgla na delo. Fabio je dodal muziko, po stari navadi, čez kar sva pela ne jettez aucun objet par la fenêtre v štirih jezikih, kot to lepo in jasno piše na koridorjih italijanskih vagonov.

Poglejte komunistično terminologijo — komandir postaje milnice: pa sem ti lepo rekel, ne ukvarjaj se s politiko. S tem je seveda mislil: jasno rekel. Ali pa, tukaj ti lepo piše PREPOVEDANO. Razločne poteze junaškega kipa, ki sameva na Dinosu. Jasna lepota opevanja jasno lepega vremena. Vedri profili naših voditeljev, ki jim je vse jasno, še posebno pa, da je kraja srž njihovega poklica, če odmislim namakanje v slavnostnem loju neodtegljivih privilegijev. Ta preprosti ali jasni besednjak. Ta kulturni obelisk, bi prej rekel blok. Ta mož, ki ima na vesti dva piip, ukradena jasno, ki je znan po tem, da najprej ustrelj, potem pa reče stoj al bom pa polcijo poklicu. Točno ta. Kontrarevolucionarne zlitine pa delajo zmedo in upor. Ko na primer rečejo bakala, mislijo strel v jajca, ko rečejo nežnost, mislijo anarhija, ko bleknejo bratstvo, mislijo neenotnost. Drugovi in predzadnjice, za vladajoče lopove, morilce, okrvavljene prodane duše in veleizdajalce je VSAKA sprememba, dobra ali slaba, vseeno, do zadnje vsaka je kontrarevolucija, napad na ... malce sem bruhnul, pokozlal to zajetno cigaro, to prašičje sedalo in te votle ali ostro nabrušene oči.

Tja, bil sem v riti, to je povsem jasno, niti ficka v žepu. Zdajle hitim postavljati roditeljema spomenik, vedno sta mi pomagala, ko sem se utapljal, ampak v tem primeru ni bilo o vodi ne duha ne sluha, bil sem absolutno suh. Zato sem se s prvim majem začel ukvarjati z lovom na polže. V zadevo me je povlekel fant iz Bosne, če se ne motim, ki je zaradi primorskega podkožnega rasizma postal že skoraj čisto plešast. Bil je malo bolj iztrgan in osamljen od sonarodnjakov, pa se je bolje integriral. Obupanci zasencijo kateregakoli nesrečnika. Vstajati sva morala pred zoro, kajti polži, te preklete zverine, čez dan smrčijo. Najprej sva nekaj dni iskala lokacijo, dokler nisva končala v Vanganelški dolini, ki je bila pravi naslov. Gazila sva do protoplazme mokro travo, kamorkoli stopiš, voda, da sva bila v petih minutah bagnata kot elisa vodne turbine. Padala sva po strmih vrezih namakalnih kanalov in grabila za polžjimi vilami. Sama sreča, da niso grizli. Tudi sva konkurenco imela, med trstičevjem je nekaj lomastilo, občasno sva zagledala velike črne škornje z ruto na glavi. Trgala sva jih, sanjala o potapljaški obleki in jih nosila v Agrario, kmetijsko zadrugo ali kako se že temu nestvoru reče. Plačevali so odlično, ahahaha in mehkužce prodajali v Italijo po šestkrat višji ceni. To ni natolcevanje, ampak zlata resnica. Seveda bi švercala

sama, v Trevisu sem imel naslov kupca, ampak mana na štirih kolesih in z notranjim izgorevanjem nikakor ni hotela pasti z vedrine rdečega neba. Kmalu sva opešala, kurc pa zadruga za dvesto dinarjev na uro ob najbolj nemogočem času. Boste rekly, da pretiravam, vendar se je takrat za ta denar resnično še dobilo štiri do pet vodenih kavic. Končalo se je tako, da sem imel v kleti petindvajset kilogramov lupinarjev in nisem vedel, kam z njimi. Zbasal sem jih v veliko rjavo vrečko iz mrtvih dinosavrov, jo odnesel na trato za našo hišo, joj kako lep vrt imamo, zasidral kamero in sprožil timer. Naslov je bil 3 Mach snails. Mach je enota za nadzvočno hitrost, kar nazorno kaže stavek na en mah oziroma mahoma je zavladala grobna tišina (namreč ON se je prikazal). Na začetku filma se je zdelo, kot da se sredi zelenice premika voluminozen drek, potem pa so, ti presenečenje ti, bruhnili na plano divji polži in se razkropili na vse strani neba. Joj kako so dirjali. Kamp prikolice je metalo visoko v zrak. Nato je režiser, ta veliki umetnik, tenkočutno prešaltal na BL PL (portret) — še vedno čutite razbrzdani galop, a za povrh vidite obraz neustrašnega jahača, kako mu iz kotička usten visi prekajeno vijolični jezik in njegove na široko odprte oči so tudi na ogled. Kontraplan. Jezdeca se spogledata, eden navihano pomežikne in pospeši. To je pravo življenje, lahko si mislite, da obogatel nisem. Polže sem spustil na svobodo, se šalim, našli so smrt pod kolesi avtomobilov, ki zavirajo na ovinku za našo hišo ali pa jih je pokončal nori Simon, ki ne prebavlja beljakovin in mlečne kisline. Fabio je pravilno začutil, da je to nekaj didaktičnega, in podložil ploščo z lekcijami izpotrkavanja tabel, indijskih tolkal. Odvrtel jo je z močno pretirano hitrostjo.

Bend je odlično napredoval. Obedve sta me gledali kot krava nove jasli. Ena je bila smrtonosno zaljubljena vame, o drugi pa nimam nobenih podatkov.

Piero se je neprestano zakajal, jaz ne. Ta prepad med nama ga je bolel, a je moral priznati, da je najinemu delu koristil. Odlično sva se dopolnjevala, prav dobro vsaj. Sva pa družno pila, fragolino ali en glažek ta dobrega belega v osteriji Tre spade ali pa, kot ga je krstil Piero, dall'Grasso schifoso. Včasih sva pijuckala pri njemu doma. Beta je bila slabe volje kot vedno in mala hčerka tečna. Povsem, ampak absolutno slučajno sem pogledal skozi okno in na ulici Santa Maria disgustosa dei Frari zagledal lobanjo od Cosime. Čisto flegma sem ji požvižgal, hej bejbi, in to ji je bilo všeč. Močno sem bil presenečen, si nisem mislil, da je še v Benetkah, z vsemi črvi nemira, ki jih je imela v guzici. Tudi ona me je bila vesela, ampak to se je hitro izkazalo za mojo pogubo. Doživljenjsko sem se zaljubil vanjo, odjebal Raffaello, preklel babnico trdosrčno in jo nadomestil s Cosimo, tem arogantnim nemškim vampom. Normalno, niti slišati ni hotela o meni. Enkrat ga narobe vtakneš, in si pokopan. Življenje,

to je odgovorna zadeva, ker je božji dar. Je pa nekaj videla na ali v meni, nekaj jo je vseeno privlačilo. Predstavila mi je Gigija, ki je pred leti za denar nastavljal rit v New Yorku, zdaj pa je bil lastnik trgovine z zdravo hrano. Ta označba je slovenskim bralkam morebiti še vedno neznana, ali jebat ga. Križati se pa tudi ne bom dal, ne za vas, ne za nas. Gigi je bil dobra duša, delavce je izbiral po humanitarnih načelih, ti pa so ga za nagrado neusmiljeno izkoriščali. Da pa je naredil tak preskok, od moške kurbe v Harlemu do varuha zdravja deviških mamic in očkov, naj ne čudi več kot preveč. Poglejte na primer partizane, koliko so se naučili od fašistov in nacistov, pa mene pogledjte, tak zlat vnuček sem bil, pravi moja stara mama, nikomur nobene žal besede, pa me zdaj pogledjte, bralke ve, razcapanega, brezbožnega nihilista anarho nestabilnega elementarnega.

Nekaj me je spodbodlo v rektum, da sem naredil verižico skokov, najprej v Milano. Tam me je Helen poznavalsko sterilizirala, o tem sem že pisal, ali denar je denar, nato naprej v Skandinavijo. V žepu sem imel natanko dvesto nemških mark, trdih seveda. Obiskal sem Erika, prijatelja od Avstralije pa tja do večnosti in še čez. Hotela sva na otočje Spitzbergen, to je druga ulica pod severnim tečajem levo, a nisva uspela. Sem pa se zmogel v treh dneh na smrt skregati z njim in v naslednjih dvajsetih napisati drugo polovico knjige, ki je leta 1986 zasedla samo dno lestvice uspešnic. O tem sem že pisal, to zdaj ni nobena skrivnost več, ali denar je denar. Še dodatna korist od tega izleta je bila, da sem si od Erika in od Antona, tega avstrijskega oboževalca mojega, saj se ga še spomnite, o njem sem že pisal, ja, tadva sta mi dala kredit, s katerim sem si kupil petstomilimetrski zrcalni objektiv, izredno pomemben instrument za nadaljevanje pričujočega eposa. Objektiv, ki je komaj kaj večji od normalnega, glej standardnega, zato pa poveča, to je, približa slikane objekte za desetkrat. Njegova zrcala so iz čistega srebra, če ne mogoče iz platine, kar je v samouprašizmu nezaželjeno, kajti lahko bi na skrivaj slikal manevre narodno osvobodilne vojske in za vse čase ovekovečil general-majorja, kako si koplje po nosu. S tem bi bila revoluciji naši svetleči nanešena nepopravljiva škoda. Vseeno sem ga kupil.

Ko sem se vrnil v Koper, sem najprej poiskal komponenti tria. Pred odhodom sem jima zabičal vaje najmanj petkrat na teden. V vsem času sta se sestali samo enkrat. Rekel sem torej, če smo tako neresni, pa dajmo vsaj zares razpasti, in sem še enkrat obrnil hrbet briljantni prihodnosti.

Z Marizo se mi je razširil krog znancev. Bila je slavna po posebnem načinu rvanja za preživetje, imenovanem tudi pičkin dim. Bogate meščane, tendenca navzgor, je načrtno, pa menda zelo prefinjeno mamila v živi pesek njenega mednožja. Arhitekta, zdravnike in podobno je naročila v temno goščavo venerinega grička, jih fukala na mrzlih ploščicah v kopalnici, kuhinji, podstrešju, povesod, kjer se

jim je zdelo nemogoče, tem zatrtim bimbotom pubertetnim, da se jim je čisto zmešalo, in jih potem odstavila na remizo, eh ta Mariza. Moji dobro obveščeni prijatelji so o njej govorili z zlobo, bi prej rekel z nevoščljivostjo, najprej pa z jezo, ker se jim ni metala okoli kurca izguljenega kot vse ostale. Meni je bila všeč, da se je tako pogumno naslonila na naravne izvore in to v času, ko vsi živimo od neplačljivih kreditov. Še bolj sem se ogrel zanjo, ko mi je iskreno zatrdila, da se ji moja črna knjižica dopade. In sploh, zdaj ko pišem, se stopnjujoče ogrevam zanjo, prav gotovo jo bom v bližnji prihodnosti obiskal, če me bo vratar sploh spustil k njej. Kakorkoli, ona me je predstavila Eliju. Očitno ga je dobro pripravila, ne vem kaj mu je govorila o meni, toliko pozornosti mi do tedaj ni še nihče naklonil. Eli je bil iz New Yorka in je že vse mogoče doživel. Na primer, kako korejske prostitutke rečejo hand job ten dalla, blow job trti dalla, make love ninti dalla, no kiss, ne bom zdaj o tem. Fukal je ostarelo contesso, ki pa je bila še vedno v odličnem stanju. Ko mi je razlagal, kako je z njo v postelji, me je kar hladno spreletavalo. Ne vem, zakaj sem imel ves čas pred očmi košček mesa, ki razpada, izginja v nič v kozarcu kaka-cole. Na genitalnem področju sem bil v primerjavi z njim navaden zaripli čistun. Živel je v Padovi, Eli Gottlieb v ulici Amba Aradam. To mi je sumljivo smrdelo po planetarni židovski zaroti in sem previdno korakal, ko sem se bližal njegovemu bivališču. Resnica je bila drugačna, kot vedno. Amba Aradam je kraj, kjer so fašisti nad Etiopci izbojevali slavno zmago, tega jim seveda ni verjeti. Eli je prevajal za nekega arhitekta, za neverjetne denarce dajal bogatemu industrialcu privatne lekcije iz angleščine in odraščal v polikano zaspani Padovi. So pa tam fine ulice in piazze, na katerih je lepo posedati, piti prosecco in z očmi požirati kakšno noro žensko, ki jih je Eli poznal povsem dovolj. Pretendiral je na profesuro, imel je odlične možnosti zasesti stolico predavatelja ameriške literature. Ves evforičen je bil, da bo pred njegovo mizo sedela množica privlačnih mladenk, vsaj en del s prekrižanimi nogami. Imenoval se je dirty old man, čeprav je tu precej pretiraval. Imela sva več skupnega kot ne. Obiskal me je večkrat. Neverjetno je bil navdušen nad primorsko obalo, nad ljudmi, ne nad naravo, za sistem pa tako ni imel nobenega smisla, da se razumemo. Tudi precej sreče je imel. Šla sva v Portorož, na odprto tržnico. Ujel sem enega od famoznih letečih štartov, to je, ne da bi opazil, sem se fino napil in tako grozno vrtel jezik, da je bilo že prav zares zabavno. Ljudje so prihajali kot polži iz vreče, poslušali pikre opazke, a ne preveč nesramne. Predstavil sem mu dvojni oktet mladih žensk. Primorke so najlepše, če to reče svetski človek, bo že držalo. Potem se je ponudil hausbal, kar zadnja leta ni več pravilo. Sedeli smo nekje v Izoli in se še naprej divje opijali. Eli je izginil s Hartmannco, cel večer ga je imela na vizirju in mu zagodla strašno divje lepo ljubezensko

noč. Pa ravno z njo, našo čarovnico. Trenirala je črno magijo, tarok karte in kar je še podobnih tehnologij. Nakladala je, da ni bil noben pobeg dovolj hiter, in omreževala fante v grozdih. Ja, ravno njo. Zaupala mu je, da je njen oče veleposlanik pri OZN, kako je svet majhen, verjetno je predstavnik Emone v Donjem Vaķufu ali kaj sličnega. Eli je bil povsem fuč, saj ga razumem, nekaj razbrzdanega in surovega, po navidez neskončni poplavi rafinirano namaziljenih lutk. Tisto globoko dihanje, tista resnična bližina v potni noči mu še eno leto ni dala miru. Vsaj mojih kurčevih težav ni imel, preščiþnjene seksualne čakre ali kaj že. Veliko sva se pogovarjala o seksu, a se mu nisem nikoli razkril. Takrat še nisem opazil, da nimam več česa skrivati, ker sem že vse izgubil. Medtem ko je medlel, sem se jaz pretepal, potem je padel ukaz, fukaj me, in sem ubogal, ker boljšega vedel nisem. Zjutraj smo vsi skupaj ležali goli v Hudičevem zalivu, v meni je bila vrtača, vse črno in sežgano kot ponavadi in sem raje gledal morje tja proti Devinu. Bil pa sem vesel za Elija, ker sem ga imel rad in mu bil tudi hvaležen za izjave, ki mi jih je šenkal, ko je prebral moj prvi poskus pisanja v angleščini. Če pridem v Ameriko, je rekel, bom v šestih mesecih razvil vigorously written kick-ass jezik in še if you come, you're going to make it, whatever this means. To sem mu rade volje verjel, saj se je tudi sicer komaj kdaj zmotil, jaz pa sem se znebil tipično slovenske, beri majhno sam svoj ječar narodne eksistencialne paranoje. Če bo zanohtalo, če si bodo naši Atile in Džingis kani še močnejše prisvojili oblast, preden krepnem, bom spizdil v Ameriko, samo minutko časa mi dajte.

V Pierovem laboratoriju se je pripravljalo nekaj velikega. Namreč realizacija računalniške risanke. To bom zdaj na hitro opisal. Z Robertom, ki je nekoč tudi plesal pri Carolyn Carson, takrat pa je z ostalimi že osnoval samostojno plesno-gledališko skupino Sosta Palmizzi, seveda je bila Raffaella tudi zraven, sem posnel več kot petsto fotografij. On se je v spodnjih hlačah premikal kot lutka, kot figurica iz risanke, jaz pa sem fotografiral posamezne faze njegovega premikanja. Spičila sva jih v enem dnevu, popolnoma zatopljena v delo, vseeno ne brez humorja, z njim je bilo čudovito delati. Potem sem fotografije razvil, črno-bele negative vpel v okvirčke za diapozitive in jih projiciral na platno. Snemal sem jih s kamero, ki je slike pošiljala v spomin računalnika. Njemu je namreč vseeno, če je črno ali belo, čisto vseeno mu je. To je ta razvoj. Pri nas, v starem svetu, pa vzklikneš viva Tito in je v redu, če pa blekneš fuj Tito, ni pa niti malo v redu. Jasno? Menda se čaka boga. Pa naj bo to računalnik, ta trenutek zelo napredna rešitev, se zdi. Samo še en kompjuter potrebujemo, ki bo našega boga sprogramiral, ker če ga bo človek, bo spet sranje. Evo. Naj oni vladajo, kolikor se jim zljubi, mi bomo pa na vrtu za Magdino hišo žurali, da se bo kanalizacija tresla. Ko so bile vse slike memorizirane, sva jih s Pierom očistila in pre-

oblikovala s coala-pad, elektronskim svinčnikom. Potem sem pred monitor postavil šestnajstmilimetrsko kamero. Piero mi je na ekran pošiljal slikco za slikco, jaz pa sem pridno pritiskal na sprožilec. Pacchi, novi maestro, je skomponiral in posnel glasbo. Ko je bil film razvit, sem na Vibi na črno prepisal ton in ga sinhroniziral s sliko, dodal špico in je bilo končano. Na RTV Ljubljana sem z dvema steklenicama vina in eno naročilnico presnel film na video. Celotna procedura me je stala skoraj šest mesecev časa in nešteto morilskih migren, s katerimi me je partija kaznovala za buljenje v stekleni božji obraz, noč za nočjo. Kamero mi je zrihtal Roberto, zastonj. Filmski trak in nekaj finančnih sredstev je spendiral Brut film. To je bila ena od prvih privatnih avdio-vizualnih kompanij. Deset procentov od dobička je namenjala financiranju umetniških projektov, tako se temu reče, da bi se izognila plačevanju davkov ali kaj vem. Fina stvar. Pa seveda ni dolgo trajalo, zdaj je le še biznis, jaz pa sem svoj kolaček še pravočasno odnesel. Mojih družbenih analiz ne smete jemati preveč zares, ker se bolj malo poglobljam. Zadostuje mi, da ste vsi prasci, edino jaz sem angelček. Brutus mi je plačal tudi izdelavo razglednice, ki je bila milo rečeno katastrofa, seveda ne po moji krivdi, in pa nakup Interrail železniške vozovnice — en mesec po celi Evropi in več. To še pride, stand-by. Vsi ustvarjalci smo delali zastonj, se razume, kot je to pri nas lepa šega. Materialnih stroškov praktično ni bilo, risanka je bila pa fantastico. Temu se reče konjunktura, gospodarski in medjugorski čudež, izvoz in blabla. Iz nič smo naredili lepoto, malo oazo v tem grdem svetu, pa še državi smo en davek odtegnili, ki potem neogibno konča v proračunu ljudske armade, ki se, mimogrede, še vedno ni oglasila pri meni. Risanka se je začela z odštevanjem številčk, od deset do ena, namesto ničle pa se j pojavila titula: Zero don't go! Gospod Motschnik ima težave, nekaj mu manjka, pa išče in išče, toda ne najde in se končno preda, to pomeni, se udobno nasloni nazaj in si reče kurc pa vse skupaj. Zanimivo je, da se kratki izdelek da interpretirati natanko na petsto načinov, kolikor je bilo originalnih slik, ki pa sem jih večkrat uporabil, nekatere tudi po desetkrat. Gospodu Močniku iz ust lezejo cigarete, ki si jih vtika v ušesa in podobno. Ljudje izginjajo, nam pa niti veka ne cukne, v takem svetu je vse možno.

Ostalo mi je še nekaj filmskega traku. S Cosimo sva v eni noči posnela zadevico Cold meat won't burn. Tri njene portrete sem zamrznil, nakar je ona čeznje čečkala z elektronskim čopičem, jaz pa sem stiskal kot ponavadi. S Cosimo sem imel hude težave. Še bolj sem se zaljubil in po zaključenem delovnem procesu imel na grbi že kar nekaj osebnih tragedij. Tako hudo je bilo, da sem eno noč recimo zapustil njeno stanovanje in se do jutra klatil po umrlem mestu, z debelim gomoljem v grlu. Potikal sem se okoli Arsenala, kjer je še danes vojašnica in je urbanistična podoba z leti zadobila zares

iztirjene, kako se reče, odštekane oblike. Klatil sem se po razpadajočih hišah in zapuščenih uličicah. Ponavadi sem zelo strahopeten, bojim se fantazm, prikazni, duhov in podobnega, ljudi se ne bojim, takrat pa mi je bilo popolnoma vseeno. Ko sem se potrto sprehodil pod dolgo vrsto pokvarjenih neonskih luči, so se prižigale ena za drugo, kot sem stopal pod njimi. Ta mali čudež me je proporcionalno razvedril. Pred zoro sem sedel za gledališčem la Fenice, tam je izredno miren kotiček, kamor ne zaide nihče, razen fiksarjev in lokalnih hašišarjev. Tiho sem sedel, tako tiho, da so se podgane kmalu zopet opogumile na plano. Počutil sem se kot njihov pastir, predstavnik nečesa, kar vas napada od znotraj, vas živo grizlja in se počasi prebija navzven. Notri je votel, zunaj ga nič ni.

Cosima je hotela z menoj v Koper, sem mislil, da jo bom tam laže dobil med krake, a je v zadnjem trenutku odpovedala. To me je zelo potrlo. Zvečer, osem ur kasneje, je potrkalo na vrata mojih staršev. Bila je ona, pa jasno, z motoristično čelado. Pod hišo je čakal Gigijev enduro. Peljala sva se v Ljubljano, skoraj zmrznila. Bila sva na sečoveljskih solinah. Vozila sva se po mehkem blatu. Prepuštila mi je krmilo. Pritiskal sem plin do konca in čutil, kako mi v nezanesljivi smučini vibrira sedež. Ne pretiravam, če občutek uvrstim med erotična doživetja. Ko sva se vračala v Benetke, sva skorajda zares zmrznila. Bila je noč in neverjetna vlaga, kot se spodobi za Veneto. Drobne bunkice vode so se nama kot igle zadirale v telo. V vsakem bifeju ob poti sva zvrnila kozarček grappe, pri Gigiju pa dobro naglodala steklenico viskija. Taka je bila Cosima, vse na veliko, pa nikar navadno.

Na koncu jeseni, če se ne motim, mi je oče kupil štirko, tomosovo prdalico, ki sem je bil zelo vesel. Že v tovarni, spet te zveze, so mi jo dobro sfrizirali, da je dosegla hitrosti krepko nad uradnimi oseminštiridesetimi kilometri na uro. Veselo sem se prevažal, brez izpita, kakopak. Dozdevalo se mi je, da je svet še bolj na dosegu roke, čeprav sem takoj opazil, da to ne drži povsem. Na makro nivoju dobiš, zato pa na mikru izgubiš. Črvov, podgan in zajcev ne vidiš več.

Takrat sem se že precej časa preživljal po zaslugi Igorjeve informacije, da so novi kovanci za pet dinov po velikosti in teži identični kovancem za dvesto lir. Vzel si enega pet dinčka in ga vrgel v avtomat, ki je ubogljivo izpljunil telefonski žeton, ki je imel status denarja, hočem reči, v trgovini si lahko z njim plačal. Dobiček je bil približno desetkratni in se je zaradi velikanske inflacije jugo valute vsak dan večal. Hodil sem na SDK, kupoval cele vrečke kovancev in pridno služil, ampak peš je bilo malce nerodno. Ko sem dobil motor, je posel vzcvetel. Tisoč petakov sem skrtil pod sedež in se odpeljal čez mejo. Na žalost so v okolici Trsta trik kmalu pogruntali in avtomate posodobili. Treba se je bilo voziti vedno dlje, dokler ni bil končno ves teritorij do Benetk mrtva zemlja. Šele na

lokalni cesti za Padovo so se našle prve dobrodušne mašine. Večkrat sem se odpravil na dolgo pot. Na tako majhnem motorčku nisem nikomur padel v oči. Malo sem bil nor, bila je zima in je grozno zeblo. Enkrat mi je v Mestrah pobegnila v motor vezalka in polomila ventilator za hlajenje, pa še mnogo drugih stvari. Takoj nato so me ustavili policaji, ker sem vozil brez luči, ampak sem jim vse lepo razložil in so me spustili naprej. Ko sem se vračal domov, sem snel zaščitno kapo, da se je cilinder vsaj malo hladil. Vsake pol ure sem se ustavljal, drugače pa prisluškoval hreščečemu porivanju bata, kako struži notranjost valja. Vsak trenutek sem pričakoval, da mi motor zariba. V taki napetosti in do kostnega mozga premražen sem preživel pet prijetnih uric. Po vsakem od teh potovanj sem se počutil kot Amundsen na južnem tečaju. To so bili še časi, zdaj pa klofam po zahrbtni tastaturi, da me boli zapestje in je hrbtenica že čisto zgrbančena. Menjavanje je bilo izredno razburljivo. V režo si lahko vrgel največ tri kovance naenkrat, potem je bilo treba trikrat potegniti za rumeno ročico in tako dalje. Izbiral sem si predvsem zatemnjene kabine kaj vem katerih vasi in opustelih predmestij in pod okriljem noči vlekel in vlekel. Včasih sem z debelo vrečko odštopal v Milano. Tam so imeli na vsaki železniški postaji po več elektronskih aparatov, v katere si lahko vrgel dvajset kovancev naenkrat, potem ni bilo treba nič vleči, kar sami so se vsuli ven. To je bil moj jack pot, to je bil raj. Hitro sem okrogle medenjake metal v režo in se pogosto selil, da ne bi padel preveč v oči. Bilo je razburljivo. Izvedel sem mamutsko turnejo. V Monfalconu mi je počila zadnja guma, pred Bologno pregorela svečka, na poti nazaj mi je na skoraj istem mestu zopet eksplodirala zračnica. Na srečo do delavnice ni bilo daleč. Ko sem prišel v drugo, me je mehanik dokaj čudno pogledal in mi ni več hotel zastoj krpiti kot prvič.

Preko Nove gorice sem hotel v Ljubljano, Na meji so mi tečnaričili cariniki, nedaleč izven mesta me je zahakljala policija, malo naprej mi je zaribal motor. Finito, ampak ne, še malce naprej je bil tomosov servis, edini v regiji. Ker je bila štirka še v garanciji, sem imel popravilo zaštonj. He, he, neumni imajo včasih srečo. Ko sem prispel v Ljubljano, je bil ravno nek državnik na obisku. Na ulicah je mrgolelo uniformirancev. Razumljivo, da so me takoj ustavili. Dobil sem že tretjo prijavo v slabem tednu in je celo moja brezskrbnost skopnela.

Uspelo mi je izmolsti še nekaj denarja za filme, potreboval sem jih ogromno število. Kupoval sem jih na metre, pri grosistu v Milanu. Bilo je ceneje kot drugje, pa še izbira je bila nenadkriljiva. V Kodak Italia sem dobil poseben grafični film, ki je poznal le črno in belo, brez vmesnih tonov. Ker mu je rok že potekel, sem ga dobil zastoj, šestdeset metrov. To je bilo veselje. Z užitkom sem se predajal finančnim mahinacijam. Sicer sem razpolagal z beraškimi sredstvi, a

mi je domišljija priskočila na pomoč. Bil sem pripravljen na en mesec potovanja, z vlakom po Evropi in njenih priključkih. S še vedno neplačanim objektivom sem nameraval fotografirati obraze ljudi vseh narodnosti, narediti nekak prerez. Loviti sem hotel izraze spontanosti, jim na skrivaj krasti veselje ali žalost. Zvečer bi se vkrcal v kakšen mednarodni vlak in tako premostil noč. Denarja praktično nisem imel. Vojaška birokracija me je zbadala, opozarjala na svojo vseobčo prisotnost, vpoklica pa še vedno ni bilo. Rekli so mi, da ne smem v tujino, jaz pa sem si mislil, zaližite se mi v rit, samo ne pregloboko. Pred spanjem sem razkuhal sanjski načrt, da vseh trideset dni ne bom zaužil niti grižljaja, v armado bom šel suh kot slamica, hkrati pa bom postavil na noge čudovito razstavo fotografij. Videl sem se, kako cele dneve slikam in pijem le vodo, ponoči pa smrčim v brezimnih kupejih. Preprosto življenje. Nekaj dni sem se uril na kopski tržnici. Bilo je težko, za ostrenje sploh ni bilo časa. Zato sem nastavlil fokus na sedem do osem metrov, počakal zanimivo osebo, dvignil aparat trenutek, preden je prišla na pravo razdaljo, in hitro pritisnil. Če sem se predolgo pripravljaj, sem bil opažen in je bilo avtentičnosti konec. Izkazalo se je, da je bilo treba sprožiti delček sekunde, preden se je obraz v iskalu popolnoma izostril, in tako kompenzirati drobec časa, ki ga je moj živčni sistem porabil za preskok iz opazovanja v akcijo. To je bilo igranje z nano sekundami, brez pretiravanja. Tudi sem se moral privaditi na strah, da me bo zaradi vdora v intimnost kdo na gobec. Frise sem lovil na grobo zrnati, visoko občutljivi film. Zanimala me je le vsebina, njihov izraz. Povečati sem jih nameraval na grafični papir, da bi ostali samo obrisi, najznačilnejše linije. Upal sem, da bom tako našel nekaj vsem skupnega, eno potezo ali kaj vem kaj, ki pripada vsem enako. Izdelal sem poseben pas, s katerim sem si aparat pričvrstil na zapestje, da bi mi ga le kirurški poseg lahko izmaknil. Če je bil Timu Pettayu daljnogled podaljšek penisa, potem je bil fotoaparatus moja pištola.

V Torinu sem se hinavsko postavil za vogal in čakal nič hudega sluteče žrtve, otroke in starce.

V Barceloni sem se kotalil po las Ramblas. Kurbe v elastičnih bleščečih hlačah sem ciljaj v rit, v lice ne, dokler me niso spazile in zagnale viharni protest. Hitreje sem stopil in se osramočeno umaknil v mirnejše predele.

Celo pot do Gibraltarja sem čvekaj z nekim Brazilcem, pa tako zaspan sem bil. Skupaj sva se peljala v Tanger.

V Maroku sem bil od stradanja že ves mlahav. Pobljže sem spoznal lovce na turistične glave, te svetovne prvake v lokaliziranju in izoliranju šibkih točk njihovih žrtev. Obesili so se ti na hrbet, dolge ure hodili za teboj in neprestano, brez sekunde predaha, tečnarili, na koncu pa za vsiljene usluge zahtevali bajne vsote. Rešil sem se, olajšan za večino živcev in s pljunkom na trepalnicah. Drugim

je šlo še slabše, okradli so jih ali pa jim s pomočjo noža za vratom vsilili kilogram nezaželenega hašiša. Blizu alžirske meje sem obiskal možička, ki je študiral v Ljubljani in si s švercanjem video, TV in hi-fi naprav nakopičil herkulsko premoženje. Njegovi odjemalci so bili vsi, od delavca (poslovnodnega organa) pa do velikih živin pri policiji. Poučil me je, kako naj se obranim prepredenih pijavk. Na strehi avtobusa sem se peljal čez gorovje Er-Rif. Zelo je zeblo, ampak kaj bi to. Po obisku sem bil pogumnejši, arogantno sem se sprehajal po kasbah, fotografiral obraze v odejah in mrknil, še preden je prišlo do večjih protestov. Nekaj časa sem preživel s prosojnim, diabetičnim Američanom. Dvakrat na dan se je piknil, da je pritekla kapljica krvi in vanjo namočil lakmusov papir ali nekaj takega. Prijel se je za trebušni špehec in vanj zasadil injekcijo. Zadnjo noč sem zaspal in končal v Casablanci, namesto v Tangerju.

Svignil sem do Madrida, kjer je deževalo, do Marseilla, kjer je še bolj lilo. Decembar je za fotografiranje na planem gotovo najprimernejši mesec.

V južni Italiji so železničarji po stari navadi stavkali in dlje kot do Neaplja nisem prišel. To velemesto-vas je bilo fotografski raj, množica obrazov vseh ras in narodnosti, eksplozivne, ekspresivne poteze. V bistvu bi moral tam ostati cel mesec, ampak ne, dalje.

V Parizu je pršelo in ljudje so bili zelo budni.

Londondež.

Inverness, Škotska, sonce in Nessie na dopustu.

Zdrvel sem v Bruselj in slikal Arabce na eni od velikih avenij.

V Nemčiji sem se skoraj pokakal, ko sem opazil, da imajo cariniki prenosne računalnike. Že sem se videl v težavah hudih, a se ni nič zgodilo.

Pohitel sem na Dansko in naprej na Švedsko, na obisk k Eriku. Bilo je dva dni pred božičem. Vlak je bil brezupno poln in sem moral stati vso pot do Stockholma. Naprej je šlo laže. Bila sva se vesela, po tolikem času. Navdušil sem ga za cigansko idejo — on kupi kombi, jaz prispevam umetnije in potujeva po celi Evropi, dokler ne zasluži dovolj, nato pa v Saharo in kamorkoli, čim dlje. Zmenila sva se, da v začetku maja pride pome. Malo sem razmišljal, če bi skočil do Milene na Norveško. Zdelo se mi je škoda časa. Skoraj direktno sem se odpeljal v München. Bilo je sončno, hud mraz in praznično, sladkobno vzdušje. Vsi so se smehljali in blaženo capljali po promenadi. Za bruhat.

Šel sem na Dunaj in zvečer v Blumau, h glasbeniku Joachimmu. Rojen je bil v DDR. Zaradi poskusa pobega si je prislužil štiri leta zapor. V drugo mu je uspelo. Naselil se je v Zahodni Nemčiji in postal eden od ustanoviteljev tako imenovanega Kraut rocka. Posnel je čez dvajset LP-jev, igral z Brianom Enom in kaj vem kom. Potem ga je pokončala fanatično verna Avstrijka. Prepričala ga je, naj se preseli

v njeno rodno vas. Pustil je elektroniko in se posvetil izključno improviziranju na klavir. Izbrskala ga je Raffaella, za Sosto Palmizzi je naredil nekaj komadov. Spoznala sva se na premieri v Udinah. Stanovali so v podolgovati stavbi, kjer je nekoč Marija Terezija svojim vestnim vojakom merila dolžino in obseg kurca, žena, trije otroci in Jezus vsepovsod. Bil sem rahlo prestrašen. Božja policija me je neusmiljeno pretepala, zadrtega antikrista, da kaj si mislim, ljudi slikati brez dovoljenja, jim krasti dušo in obraz. Močno mi je šlo na bruhanje, ta vera in blabla. Nekako sem uspel ohraniti dostojanstvo, ne da bi se spustil v krvava verska obračunavanja. Na srečo nisem jedel, če ne bi moral pred obroki skleniti dlani in se ponižno obrniti na diktatorja v nebesih, ki tako lepo skrbi za vse nas. Joachim mi je rekel, da potrebujem ljubezen, da njo najbolj potrebujem, jaz pa sem mislil, da bi mi bolj prav prišlo kaj za v žilo, malce nasilja, eno' bombo podtakniti in razfukati to odrešeniško ovčerejo.

Čez Madžarsko me je rukalo, ko je bila še tema. Prespal sem najzvoobodnejšo deželo vzhodnega bloka, kjer so organi posebne varnosti umorili filmarja Gaborja Bodya, enega od velikanov, še preden je mogel zrasti do prave veličine. Čudno, da ravno ob takih novicah človek težko uide skušnjavi verovanja, da bog je, da obstaja resnica, pravica in nekaj takega kot realnost.

Izstopil sem v Brasovu, prestolnici Transilvanije, morda pa tudi ne. Na pomrznjenem snegu mi je drselo. Ljubeče sem ščitil stekleno zrcalce in se prebil do tržnice s tremi artikli, kjer se je trlo ljudi. Zagnano sem pritiskal. V slaščičarni sem verjetno že desetič prelomil post. Kaj češ, frustriran sem bil, pa v roke me je zeblo. Moj fotoaparat je na umazanem prtu deloval kot mavrica pri Toltekih. Drakula je bil med drugim tudi borec za svobodo, tako imenovani patriot. Turkom se je žilavo upiral, potem so ga pa le dobili in mu mehko postlali na konici zašiljenega kola. Počival je, bil morda službeno odsoten. Nadomeščale so ga rdeče zvezde in parole hurraaa naprej, još malo, pa smo stignuli. Pregovoril bi kakšno Romunko, obesil dolgi zajli bogu za moda in se spustil iz harmagedona, ona iz belladona. Od razburjenja bi mi okamenel pimpek, njej bi pa žarelo med nogami. Na sredini bi se z groznim zaletom srečala, se mogoče skontaktirala, sparila, morda ne. Vsekakor pa še enega poskusa ne bi imela. Kako bi organi nevarnosti gledali na speštani, goli seksi trupli na tleh, kako bi gubali razum in časopisno artikulacijo, to me je zanimalo. Za žreti ni bilo čisto nič, razen plastičnih, verjetno predragih tortic in kolon pred pekarnami. Od pomanjkanja sem dobil strašanski, dvomim da še zdrav apetit. V Bukarešti je bila noč, ko smo prispeli. Causescu si je ravno domislil še eno genialno, in sicer tekmovanje v varčevanju z elektriko. Dajmo vsi skupaj, premagajmo to noč brez izumov izdajalca Nikole Tesle in imperialistične prasice Edisona, vsi skupaj, pa bo. Luči, v glavnem, ni bilo. Vse so pogasili. Le vsaka tretja

obcestna svetilka je brlela z desetinko moči. Ob devetih je bilo zaprto absolutno in popolnoma vse, razen policijskih postaj seveda. Bi si mislil, da sem v največji pustinji, ali nekako sem le vedel, da se vsenaokrog stiska na milijone varčnih duš. Železniška postaja je bila posebna atrakcija. Pod mogočnim stropom so se skromno košatile žoltave neon batine. Bil je tak mrak, tak rumen mrak, kot bi imeli ljudje debele folije iz polivinila čez obraz. Kot embriji v placenti ali ne vem in takšna gneča in tako neverjetno grobo odiranje, suvanje s komolci, da sem dobil stanja, ki jih ne bi podrobneje opisoval. Pripravljen sem bil priznati čisto vse. Potem sem natančneje pogledal in videl, da nisem v središču pozornosti. Moja večna napaka. Na očeh so bile mreže, nič niso videle oči, razen mogoče požara za obzorjem. Tja so hitele in se kot keglji zaletavale druga v drugo. Grozno. Zrinil sem se na vlak za Črno morje. Po detektivskem udejstvovanju sem pod salom dveh neverjetno debelih žensk odkril centimeter prostega sedeža. Stisnil sem se mednju in skoraj izgubil zavest od pritiska, ali bilo mi je vseeno. Zaspan sem bil kot še nikoli. Vagonov niso ogrevali, tudi to je spadalo k tekmovanju, ampak mene sta greli gospodični, dokler nista v Constanti skupaj z ostalimi izstopili in me prepustili ledeni samoti. Za zadnjih šestdeset kilometrov do Mangalie smo potrebovali več ur. Ko smo ob zori prispeli, sem bil že ambulantly mrtev. Strogi sprevodnik me je vrgel ven, kjer je komajda kaj bolj zeblo. To so bile za junaka hude ure. Ampak se ni dal, počasi in previdno je dihal, se premikal po prstih, da ja ne bi prebudil izdajalskih živcev, ki bi gotovo začeli biti plat zvona. S prvim (in zadnjm) vlakom sem se vrnil v Constanto. Drži se sredine, v socikomunizmu! Tam so bili v redu motivi in morje trgovcev z devizami. Tam sem tudi dobil edino bokso in to v male možgane, ker sem fotografiral tovarnjak z dvema prikolicama in par nog, ki se je trudil s popraviljanjem motorja. Sklepam, da šofer ni bil ravno najboljše volje, to me je malce zadržalo, ampak komunizem sem vseeno še bolj zasovražil.

Bolgarija je bila v primerjavi z retoromaniko obljubljen dežel. Celo za jesti sem dobil, dokaj brez težav sem se dokopal do bureka s strojnim oljem. Bil je državni praznik, ustavljen promet, parada, narodne noše in kar se še razburljivega najde. Na čelu pavorke so noreli konji brez sedel, jahači so akrobatsko onegavili naokoli. Še bolj na čelu je bila gručica režimskih fotoreporterjev. Trdno sem stisnil kanon in se vstulil mednje. Že sem imel pripravljen bedast nasmešek in sprašujoči nix ferštehen, a me budni policaji sploh niso vzeli v obzir, zaradi aparata seveda. Pa naj še kdo čivka o humanizmu. Bil sem besen in dokaj nesramen, sem si mislil preklete svinje butaste, da bi se na veke cvrli v peklju, ko vam poteče mandat. Aparatčiki so pridno slikali nastopajoče, jaz pa sem vekovečil nič hudega sluteče občinstvo. Vsakih nekaj sto metrov je na podstavku stala govorka ali govorec in prožila ragljo. Mogočne, zanosne, patetične besede.

Ena dama z očali je posebej goreče recitirala. Na hitro sem jo piknil in že videl podnaslov: Emmi Goldman, z ironijo in najboljšimi željami.

Na vzhodu je vsaj zame zelo zanimivo, bolj napeto, bolj prizadeto, bi skoraj rekel, da je premalo boljše od preveč.

Pred odhodom se je položaj zapletel. Tovariš za okencem je za vozovnico do turške meje zahteval osemdeset dolarjev! Da če mogoče bolgarskih, mi je ušlo, a se mu ni zdelo nič smešno. Brez karte sem stopil na vlak in zamižal. Sprevodniku sem ponudil bankovec za deset tisoč lir in sploh ni bilo težav. Potem ga je zaskrbelo ali kaj in je s še enim kolegom prišel pome. Mahala sta z rokami, me izvabila ven in zaklenila oddelek, da mi ne bi kdo ukradel prtljage. Neodločno sem ju spremljal, nisem vedel, če gremo v zapor ali kam, ker jaz znam biti tudi nezaupljiv. Odpeljala sta me v poštni vagon, tik za lokomotivo, in me posadila v starinski naslonjač iz usnja in z železnim okvirjem. Takrat so še vedeli, kaj je kvaliteta. Eden je na dan potegnil steklenico vina, drugi je pa ves čas govoril pij bratko, pij bratko. Razkošatil sem se z dvojnimi elanom in se predal zabavi, ki se je končala z zadnjo steklenico v zadnjem mestu pred mejo. Vidiš, na zahodu le redko tako zažurajo. Presedlal sem na mednarodni vlak, a so me cariniki takoj spet sneli, ker nisem imel vozne karte. Delali so hude obraze, poznamo to. V čakalnici majhne postaje, ki očitno ni služila potniškemu prometu, nas je bilo kar nekaj izločencev. Nekega Japonca so jebali, ker je hotel vstopiti brez veljavnega vizuma. Mene pa ne, ker sem stiskal rit, da še šivanka ne bi mogla vanjo. Po šestih urah čakanja sem lahko nadaljeval, nepoškodovan.

V Istanbulu sem obiskal Georga, naslov mi je dala Cosima. Njegov oče je imel tovarno ladijskih motorjev. Stanovali so točno pod mostom, ki veže Evropo z Azijo. Sosed je bil ameriški konzul, vsenaokrog možje z brzostrelkami na prsih. Počutil sem se varnega, hehe. Georgovi starši so odpotovali, njegov starejši brat tudi. Bila sva sama, če odštejem kuharico, guvernanto ali kaj, staro mamo in šoferja, ki me je vsak dan vozil v mesto. To je bil moj finale, razpupal sem se, da je prenosni mehanizem žarel od trenja. Namesto treh dni sem ostal teden in pol. Georg me je vpeljal v lažno aristokratski krog bogatih tujcev in Turkov. Tiščali so se skupaj kot črvi v mrtvi miški. Za Novo leto je bila gala zabava. Do polnoči mi je bilo nerodno, ker sem toliko jedel in pil, potem sem do jutra zehal. Pet minut sem se pogovarjal z neko deklico. Razdvojil naju je budni bratec. Takoj sem uvidel, da bi mi v Muslimaniji trda predla. Imel sem se fino, posebno moja rit je uživala v dolgčasu upočasnjenega ritma. Pridno sem slikal in se basal z neverjetnimi količinami baklave. Glede na to, da še nobenega od načrtovanih podvigov nisem uspešno izpeljal do konca, ne zamerite, če razvijam teorijo, da človeka ne žene želja za izpolnitvijo, temveč dosti bolj tiho zadovoljstvo mučenca, strahu polno pričakovanje udarca

in užitka še polnejše upadanje bolečine. En stimulus za življenje. No, če ste že tako prijazni, pa še dovolite, da nadaljujem s pripovedovanjem zgodbe.

S finančno težavo sem se vrnil, spotoma obiskal desetarja Mitjo v Čupriji. Zastopal je zdravo mnenje — ostal bom ignorant in preživel.

Zopet doma sem se takoj vrzel v razvijanje filmov. Poklicni fotograf iz Ljubljane mi je dal na razpolago svoj laboratorij. Vsako noč sem hodil vanj in nemalokrat zaspal na golem, od kemikalij zasvinjanem podu. Nisem imel iti kam spat. Kupil sem najboljši papir. Sava Kranj mi je podarila veliko balo tkanine iz umetne mase, polizdelka v produkciji skaja. Tovarna Javor mi je odstopila skladovnico vezanih plošč. Nanje sem nalepil maso in fotografije, po dve na eno ploščo. Zgoraj so bili portreti, spodaj pa makro posnetki raznih zanimivih objektov. Na vrhu grobo sporočilo, pod njim rafinirana estetika na globoki, mat podlagi. Ni bilo ravno, kot sem si zamislil, posebno iz obrazov ni skočilo nič kolosalnega, a sem bil vseeno zadovoljen. Napol, ker je bil to moj debut, ostalo pa, ker sem za stvar toliko delal, da sem moral biti zadovoljen. En slab mesec sem preživel v temno rdeči luknji, v obupnem smradu in tesnobi. To je bilo.

Vse vizualne produkte, kar sem jih kdaj naredil, sem dal na kup, dodal še nekaj filmov in videov drugih avtorjev, nekakšno antologijo slovenske underground glasbe in se podal na prosto tržišče. Klatil sem se po Italiji in si zagotovil kar nekaj razstav-predstav.

Dobil sem poziv za služenje vojske, po pričakovanju. Končno so mi ga uspeli pravočasno predati. Res so bili nerodni, pa brez zlobe. Kaj češ, pri nas je delo zelo ohlapen obred.

Tiste dni sem pred spanjem sanjal dolge, krvave načrte. Prevagal je tale: ponovno začeti post in se natanko enaintrideset dni klatiti po jadranskih otokih, se povsod zadržati le dan ali dva, da z iztirjenim obnašanjem ne zbudim pozornosti. Se popolnoma izčrpati, potem si prerezati žile in se šele korak pred smrtjo predati vojaški mašineriji. Naj škripnejo od strahu.

Začel sem v Novalji na Pagu. Tam je veliko belih vil, da vasica poka v šivih. Le z največjim naporom, večkratnim apeliranjem na človečnost sem dobil sobo, ker sta bila sezona in pohlep po denarju še daleč. Medtem ko sem čakal, da se gazdarica zrihta, sem gledal, kako neke histerične opice v frakih krčevito oklepajo zlatega Oskarja in bedasto buljijo v ekran. Me je prijelo, da bi tudi jaz enega dobil in potem prdnil, bruhnal ali naredil še kaj bolj verolomnega v tem teatru porcelanastih svoboščin. Preko Zadra sem se odpeljal na otok Iž. Tam je bilo lažje dobiti sobo, ker je kraljevala revščina. Šel sem na prvi obhod. Takoj za vasjo se je začela divjina. Ceste ni bilo. Sedel sem na rdečkaste skale iz apnenca in gledal čez preliv proti otoku Pašmanu. Bilo je nepredstavljivo tiho. Na periferiji nebes so se začele

prizigati vijolice, šesti dan gladovanja. Vstal sem in se sklonil k morju, da zajamem pest vode. Imel sem paradontozo, zaradi mamil, morebiti zaradi genetike. Slanica naj bi bila ugodna za krvaveče, mlahave dlesni. Srknil sem požirek in jo s pritiskom brizgnil skozi špranje med zobmi. Še enkrat sem zajel, se dvignil in nagnil glavo vznak, da bi še malo pogrgral. V tistem momentu je zmanjkalo vsega, mislim v moji glavi, da sem se kot svedrasta lutka sesul nazaj. Na vrsto je prišla amnezija ali amnestija, se ne spominjam natančno. Kot v gosti želatini sem nebogljeno suval z ekstremitetami in čutil, kako mrzlo morje prodira skozi luknje in šive, kako se ledeni smrček dotika gole kože. Kot komaj rojeno tele sem suval, da bi predrl placentu, in nobene krave ni bilo, da bi jo pojedla zame. Edino, kar sem vedel, je bilo, glavo pokonci, to je prvi instinkt. Potem sem se zbudil kot od klofute, se iz strme globočine morja rešil na varno. Stal sem, moker kot hadvaio in buljil, precej nejeverno bi rekel, nemara začudeno. Priblížal sem se robu kopnega, zelo previdno, in natančno pregledal, če ni kje kakšna mini črna luknja, kakšen podoben negativni element. A banda strahopetna se je že pobrala. Ostal sem sam. Mraz je napredoval zelo hitro. Slekkel sem se, ožel cunje, jih spet oblekel in objet čez kolena žde čakal večera. Bi ne prenesel sramote, da sem takoj po prihodu na otok padel v morje, bi ne prenesel posmeha. Raje sem čakal noči. Zeblo me je kot cucka. Začel sem telovaditi in si prislužil nov naval omedlevice. Sem si rekel, požri me mraz, zopet sedel, gledal, kako temni tresočče se nebo in si lizal krvave šape. Kot iz veselja se je v zavest zasadil hrup motorja in počasi naraščal. Potem sem jih zagledal, nizke čolne v dolgi koloni. Bal sem se, da bodo ribiči opazili moj dosežek. Strah je kot voda na Krasu, zabetoniraš eno brezno vzroka, a se takoj najde drugo. Vrnitev je potekala brez incidentov, če odmislim, da so me mokre kavbojke med nogami ožulile do kosti. Naslednjega dne sem šel na celodnevni sprehod. Dobro uhojena stezica se je hitro spremenila v natrgano nitko. Kjer so se pod italijansko vladavino širili oljčni gaji, je živahno rasla nerodovitna, a lepa džungla. Divje zelena, prerezana z razpadajočimi pregradami iz kamna. Na drugi strani je bil zaliv s plitkim dnom, venec otočkov in mir, da je bilo greh dihati. Sedel sem na skalo in dolge ure opazoval manevre morskih prebivalcev. Zlagoma se je vse spremenilo, se nekako predrugačilo, tu gre nitka iz te knjige ven.

Zvečer me je gospa s tako prisrčno ljubeznivostjo povabila za mizo, da jajca na oko s fižolom res nisem mogel odkloniti. Osramočeno sem se pobral.

Na Dugem otoku sem začel znova, z lakoto mislim. Že zgodaj sem zapustil hišo, da ja ne bi padel v skušnjavo. V zalivu Telaščica so iz morja štrleli stožčasti otočki, s kolobarji iz kamenja in rumenih rož. Bila je dolga pot do slanega jezercu in visokih pečin. Stal sem na robu, gledal čez odprto morje in z mislimi ciljal v Benetke, po kate-

rih se mi je strašno stožilo. Zbral sem se, zbral vse moči v glavi in klical Raffaello, potem prijatelje, pa se ni nobeden oglasil. Vse je stalo, celo migotljanje sončevih odbleskov, čisto vse, le moja krvno črpalko je nekaj stiskalo kot spužvo. Spodaj je bilo morje, zadaj šumenje borovcev, sem mislil, če bi, če ne bi dovolil, da se nihanje razmahne čez rob skalovja.

Zopet sem se zažrl z ostrimi paprikami in ribjimi konzervami, izdelki lokalne tovarne.

Nekaj pod Zadrom mi je zaribal štop in prepričanje, da se splača nadaljevati. Krajše obdobje sem nastavljal palec v obe smeri. Našel sem tovornjakarja, ki je šel v Koper, a je svinja gladko rekel ne. Tisti trenutek sem vedel, da grem nazaj domov, da se nima smisla siliti z jezusovanjem in da bom moral začeti vse znova.